

*Granskning av
årsredovisning
2015*

Orsa kommun

Hans Gåste
Helena Steffansson
Carlson
Johanna Kemppainen

april 2016

Innehållsförteckning

1.	Sammanfattning.....	1
2.	Inledning.....	2
2.1.	Bakgrund	2
2.2.	Revisionsfråga och metod	2
2.3.	Revisionskriterier	3
3.	Granskningsresultat.....	4
3.1.	Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning	4
3.1.1.	Förvaltningsberättelse	4
3.1.1.1.	Översikt över utvecklingen av verksamheten.....	4
3.1.1.2.	Investeringsredovisning	6
3.1.1.3.	Driftredovisning.....	7
3.1.2.	Balanskrav.....	8
3.1.3.	God ekonomisk hushållning.....	8
3.1.3.1.	Finansiella mål.....	9
3.1.3.2.	Mål för verksamheten.....	10
3.1.4.	Nämndernas redovisning av sitt uppdrag	10
3.2.	Rättvisande räkenskaper	11
3.2.1.	Resultaträkning.....	11
3.2.2.	Balansräkning	13
3.2.3.	Kassaflödesanalys	14
3.2.4.	Sammanställd redovisning.....	14
3.2.5.	Tilläggsupplysningar	15

1. *Sammanfattning*

Vi bedömer att årsredovisningen huvudsakligen redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.

Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans (KL 8:5 a-b).

Förvaltningsberättelsen innehåller en uppföljning av de fem målområdena *Tillväxt, Ekonomi, Medarbetare samt Livskvalitet och Samhällsservice*.

Vi konstaterar att det i budget 2015 saknas tydliga riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Som en följd av det saknas också en samlad bedömning från kommunstyrelsen om målen för god ekonomisk hushållning har uppnåtts. Det innebär att vi inte kan göra bedömningen om årets resultat är förenligt med målen av betydelse för god ekonomisk hushållning.

Vi bedömer, dock, att redovisad uppfyllelse av finansiella mål är god. Fyra av fem mål uppfylls.

Vi bedömer, vidare, att redovisade uppfyllelse av verksamhets mål är svag. Inget övergripande mål uppfylls i sin helhet och 18 av 29 förvaltningsmål uppfylls endast delvis och 3 mål uppfylls inte alls.

Kommunens resultat år 2015 uppgår till 12,6 mnkr. Kommunstyrelsens verksamheter i utskotten redovisar ett positivt utfall gentemot budget. Kultur- och serviceutskottet samt socialutskottet redovisar de största överskotten, med 4,3 mnkr respektive 2,3 mnkr.

Vi bedömer att årsredovisningen uppfyller kraven på rättvisande räkenskaper och är upprättad enligt god redovisningssed. Avvikelse mot rekommendationer och god redovisningssed har dock noterats. Bland annat sker avvikelse vid redovisning av de så kallade flyktingmedlen, vilka är att betrakta som ett generellt statsbidrag och enligt yttrande från Rådet för kommunal redovisning och bör intäktsredovisning ske med en trettondel år 2015. Resultatfelet om 1,2 mnkr bedöms ej som materiellt och vår bedömning är att räkenskaperna för år 2015 inte påverkas av detta.

2. Inledning

2.1. Bakgrund

I den kommunala redovisningslagen (KRL) regleras externredovisningen för kommuner och landsting. I lagen finns bestämmelser om årsredovisningen. Vidare regleras den kommunala redovisningen av uttalanden från Rådet för kommunal redovisning (RKR) och i tillämpliga delar av Redovisningsrådet och Bokföringsnämndens normering.

Revisionsobjekt är Kommunstyrelsen som enligt kommunallagen är ansvarig för årsredovisningens upprättande.

När det gäller nämndernas redovisning, skall den enligt kommunallagen utformas på det sätt som fullmäktige bestämmer.

2.2. Revisionsfråga och metod

Revisorerna har bl. a. till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift bedöms om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning (kap 3 – 8). Vidare ska revisorerna enligt kommunallagen (9:9a) avge en skriftlig bedömning av om resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om. Bedömningen ska biläggas årsbokslutet. Detta sker inom ramen för upprättandet av revisionsberättelsen.

Granskningen, som sker utifrån ett väsentlighets- och riskperspektiv, ska besvara följande revisionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen? Med verksamhetens utfall avses utfallet i förhållande till fastställda mål och ekonomiska ramar.
- Har balanskravet uppfyllts och hanteras eventuella underskott i enlighet med balanskravets regler?
- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande? Med rättvisande avses följsamhet mot lag, rekommendationer och god redovisningssed.

Granskningen av årsredovisningen omfattar:

- förvaltningsberättelse (inkl. drift- och investeringsredovisning)
- resultaträkning
- kassaflödesanalys
- balansräkning
- sammanställd redovisning

Bilagor och specifikationer till årsredovisningens olika delar har granskats.

Vi har även bedömt kommunens ekonomiska ställning och utveckling, efterlevnaden av balanskravet och om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål för god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat om.

Vidare har vi också inom ramen för granskningen av årsredovisningen bedömt nämndernas redovisningar av hur de fullgjort sitt uppdrag från fullmäktige. Granskningen baseras på nämndernas rapportering till fullmäktige såsom den presenteras i årsredovisningen.

Granskningen har utförts enligt god revisionssed för kommuner och landsting. Det innebär att granskningen planerats och genomförts ur ett väsentlighets- och riskperspektiv för att i rimlig grad kunna bedöma om årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild. Med rättvisande bild menas att årsredovisningen inte innehåller fel som påverkar resultat och ställning eller tilläggsupplysningar på ett sätt som kan leda till ett felaktigt beslutsfattande. Granskningen omfattar därför att bedöma ett urval av underlagen för den information som ingår i årsredovisningen. Då vår granskning av den anledningen inte varit fullständig utesluter den inte att andra än här framförda brister kan förekomma. Vårt uppdrag omfattar inte en granskning och prövning om den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig.

Granskningen har introducerats genom kontakter och samplanering med kommunens ekonomikontor. Granskningen har utförts enligt god revisionsmed utgångspunkt i SKYREV:s utkast "Vägledning för redovisningsrevision i kommuner och landsting". Vägledningen baseras på ISA (International Standards on Auditing). Som framgår av vägledningen kan implementeringen ske successivt varför tillämpliga ISA helt eller delvis har följts beroende på om vägledningen har beaktas i årets revisionsplan. Granskningen har skett genom intervjuer, dokumentgranskning, granskning av räkenskapsmaterial och i förekommande fall registeranalys.

Vår granskning och våra synpunkter baseras på det utkast till årsredovisning som erhöles 2016-03-24. Kommunstyrelsen fastställer årsredovisningen 2016-04-11 och fullmäktige behandlar årsredovisningen 2016-06-20.

Rapportens innehåll har sakgranskats av ekonomichef och redovisningsekonom.

2.3. Revisionskriterier

Kommunstyrelsen är ansvarig för upprättandet av årsredovisningen som enligt 8 kap 18 § KL ska godkännas av kommunfullmäktige.

Granskningen av årsredovisningen innebär en bedömning av om rapporten följer:

- Kommunallagen
- Kommunal redovisningslag
- Rekommendationer från rådet för kommunal redovisning
- Fullmäktiges beslut om god ekonomisk hushållning

3. Granskningsresultat

3.1. Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning

3.1.1. Förvaltningsberättelse

3.1.1.1. Översikt över utvecklingen av verksamheten

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att förvaltningsberättelsens översikt och upplysningar i huvudsak överensstämmer med kraven i KRL.

Analys och rättvisande bedömning av ekonomi och ställning

Analysen av årets resultat och den ekonomiska ställningen ger en rättvisande bild av kommunens ekonomiska situation under 2015. Förvaltningsberättelsen beskriver också kort vilka ekonomiska utmaningar kommunen står inför.

I förvaltningsberättelsen finns i tabell med flertalet finansiella nyckeltal för en period om sju år, vilka även analyseras och kommenteras. Nyckeltalen och analysen är intressant och en utveckling skulle vara att även redovisa nyckeltal för kommun-koncernen. Utöver detta analyseras nämndernas budgetavvikelser i förvaltningsberättelsen, vilket ger en god samlad bild.

Utvärdering av ekonomisk ställning

Enligt kommunala redovisningslagen 4:5 skall förvaltningsberättelsen innehålla en utvärdering av kommunens ekonomiska ställning. I förvaltningsberättelsen återfinns en uppföljning av ett antal ekonomiska nyckeltal. Ett resonemang förs kopplat till ursprunglig fastställd budget för 2015. Av redogörelsen beskrivs ändrade ekonomiska förutsättningar och dess påverkan på de utvalda ekonomiska nyckeltalen. Redogörelsen utmynnar i styrelsens slutsats avseende det tidigare underliggande målet om värdesäkring av det egna kapitalet och beskrivning av förändrade ekonomiska mål från år 2016.

Vi vill framhålla att för en utvärdering skall kunna ske, bör mål för den finansiella ställningen anges. De mål och målnivåer som används för den ekonomiska ställningen bör därtill utvärderas i ett flerårigt perspektiv. Fastställda målsättningar för kommande år är kopplade till god ekonomisk hushållning ur ett finansiellt perspektiv och vi anser att det är oklart om dessa även är tillämpliga vid utvärdering av kommunens ekonomiska ställning.

Händelser av väsentlig betydelse

I förvaltningsberättelsen redovisas väsentliga händelser, främst kopplat till ekonomi, som inträffat under och delvis efter räkenskapsåret. Händelser av väsentlig betydelse finns därutöver dels i redovisningen av måluppfyllelsen för förvaltningarna dels i nämndernas/utskottens redogörelser. Sammantaget ger detta en god bild av årets händelser av vikt för Orsa kommun.

Förväntad utveckling

Av årsredovisningen framgår i viss omfattning den förväntade utvecklingen inom olika verksamheter. Kopplingen bör göras tydligare till hur detta kommer att påverka kommunens ekonomi och prioriteringar inom olika områden.

Väsentliga personalförhållanden

Den obligatoriska redovisningen av sjukfrånvaro redovisas enligt KRL 4:1 a, det vill säga frånvaron specificeras på lång- och korttidsfrånvaro, män och kvinnor samt åldersindelad. I övrigt lämnar den personalekonomiska redovisningen ett flertal uppgifter om personalen, exempelvis antal anställda och omsättning på personal.

Av årsredovisning för år 2014 framgick i avsnittet *Arbetsmiljö och hälsa* att det för 2015 fanns budgetmedel tilldelade för analys av bakomliggande orsaker till ökningen av ohälsotalet samt för att ta fram vilka åtgärder som behövdes vidtas. Styrelsen påtalade år 2014 i redogörelsen att målet var att minska nuvarande ohälsotal och till målnivån 3,5 %, d.v.s. motsvarande 2011 års nivå.

Vi konstaterar att till skillnad från föregående år, har inte sjukfrånvaron ökat, utan är på motsvarande nivå som föregående år, det vill säga 6,2 %.

Gemensam förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen omfattar en beskrivning av den samlade kommunala verksamhetens organisation och särskilda upplysningar om ekonomi och verksamhet i koncernföretagen i enlighet med RKR 8.2.

En kort beskrivning av den samlade kommunala verksamhetens organisation i enlighet med RKR 8.2 lämnas. Särskilda upplysningar om ekonomi och verksamhet i koncernföretagen beskrivs i ett separat kapitel *Sammanställd redovisning*. Av beskrivningen framgår vilka bolag som ingår i den kommunala koncernen. För en förbättrad följsamhet gentemot RKR 8.2 bör den samlade verksamhetens ekonomi och ställning integreras ytterligare i kommunens förvaltningsberättelse.

Särskilda upplysningar om interna mellanhavanden lämnas avseende total intern försäljning per enhet, samt borgensavgifter och borgensåtagande. För en ökad följsamhet till RKR 8.2 bör upplysningar lämnas om köp och försäljningar samt fordringar och skulder. Till de särskilda upplysningarna hör även en analys av den ekonomiska utvecklingen i företagen, bland annat innehållande en bedömning av affärs- och marknadsrisker samt finansiella risker.

Pensionsredovisning

I förvaltningsberättelsen redovisas upplysningar om pensionsmedel och pensionsförpliktelser som en del av uppföljningen av fullmäktiges föreskrifter om förvaltningen av pensionsmedel. Enligt kraven i rekommendation RKR 7.1 skall upplysning lämnas om pensionsavsättning, ansvarsförbindelser, finansiella placeringar avseende pensionsmedel, återlånade medel, placerade tillgångsslag och beskrivning av utveckling från föregående år.

Av lämnade upplysningar framgår att inga pensionsmedel formellt är placerade för pensionsändamål, utan avser placering av överlikviditet.

När det gäller pensionsmedel lämnas dock inte upplysning avseende avsättning i enlighet med RKR 7.1 Avsnittet kan därtill med fördel kompletteras med en sammanfattande tabell avseende upplysningar om pensionsmedel och pensionsförpliktelser.

Andra förhållanden som har betydelse för styrning och uppföljning av verksamheten

Kommunstyrelsen föreslår i framarbetad årsredovisning att reservering till resultatutjämningsreserv sker för 2015. Vi konstaterar dock att kommunfullmäktige inte fattat beslut om riktlinjer för god ekonomisk hushållning för Orsa kommun, och ej heller riktlinjer för så kallad resultatutjämningsreserv enligt KL 8:1. Vår uppfattning är att sådant beslut bör fattas före reservering kan ske.

Av fullmäktiges beslut om budget för 2015 (2014-03-31) angavs ett resultatmål om 4,0 mnkr, ett mål avseende resultat i procent av skatteintäkter och generella statsbidrag om 1,1 % samt ökning av verksamhetens nettokostnader till 1,6 %. Därtill angavs mål för soliditet exklusive och inklusive ansvarsförbindelsen, förändring av eget kapital och likviditet. Drift och investeringsbudget fastställdes för av fullmäktige 2014-11-24. Beslutet omfattade även verksamhetsmål med förvaltnings specifika mål. Per 2015-04-27 fastställde fullmäktige reviderad driftbudget samt definierade utgångspunkter för ekonomiska mål år 2016.

3.1.1.2. Investeringsredovisning

Av KRL 4:2 framgår att förvaltningsberättelsen skall innehålla en samlad redovisning av kommunens investeringsverksamhet.

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att investeringsredovisningen ger en rättvisande bild av årets investeringar.

Årets investeringar kommenteras kortfattat i förvaltningsberättelsen. Investeringsredovisningen, som en del av räkenskaperna, redovisar årets ursprungsbudget, årets ombudgeteringar samt årets tilläggsanslag. Årets budget inklusive ombudgeteringar uppgick till 19,0 mnkr, inklusive exploateringar. Ombudgeteringarna uppgick till 3,5 mnkr. Inga tilläggsanslag har beviljats under året. Årets investeringar uppgår till 18,5 mnkr och budgetavvikelsen till 0,5 mnkr.

Inom ramen för investeringsredovisningen avseende materiella anläggnings-tillgångar redovisas även, som separat post, årets budgeterade medel och utfall för exploateringsfastigheter (omsättningstillgångar).

Av investeringsredovisningen framgår att kommunstyrelsens övriga verksamheter överskrider budget med 2,9 mnkr, medan kultur- och serviceutskottet samt exploateringsverksamheten redovisar positiva avvikelser på mer än 1 mnkr jämfört med budget.

Vi bedömer att det i förvaltningsberättelsen saknas redogörelse avseende orsak till budgetöverskridande. I likhet med föregående års granskningsnoteringar anser vi att redovisningen av större enskilda projekt bör kompletteras med upplysning om total budget, utfall, avvikelse, projektet status inkluderande prognos för pågående projekt och beskrivning med eventuell förklaring till avvikelse.

Vi rekommenderar även att den detaljerade beskrivningen av årets investeringar utvecklas. Då investeringar även sker i de kommunala bolagen anser vi att den samlade beskrivningen med fördel även kan omfatta dessa.

3.1.1.3. Driftredovisning

Av KRL 4:3 framgår att förvaltningsberättelsen skall innehålla en redovisning av hur utfallet förhåller sig till den budget som fastställts för den löpande verksamheten.

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att driftredovisningen ger en rättvisande bild av hur utfallet förhåller sig till fullmäktiges budget.

Nämndernas och utskottens budgetavvikelse kommenteras samlat i förvaltningsberättelsen. I respektive nämnds/utskotts verksamhetsberättelse kommenteras budgetavvikelser mer fördjupat med analys.

Nämndernas utfall samt budgetavvikelse och prognosavvikelse för år 2015, samt utfall för föregående år redovisas i tabellen nedan:

Driftredovisning per förvaltning/nämnd, tkr	Budget 2015	Prognos Utfall helår per 2015-07	Utfall 2015	Utfall 2014	Avvikelse budget 2015	Avvikelse prognos 2015
Revision	-660		-598	-541	62	-598
Kommunfullmäktige	-1 455	-1 868	-1 150	-1 419	305	718
Kommunstyrelsen	-42 448	-43 617	-40 797	-39 796	1 651	2 820
Kultur- och serviceutskottet	-32 200	-32 015	-27 883	-30 949	4 317	4 132
Barn- och utbildningsutskott	-152 384	-153 621	-151 846	-146 507	538	1 775
Socialutskottet	-138 551	-139 659	-136 207	-133 005	2 344	3 452
Miljönämnden	-1 559	-1 510	-1 443	-1 394	116	67
Byggnadsnämnden	-4 256	-4 256	-4 190	-3 375	66	66
Summa	-373 513	-376 546	-364 114	-356 986	9 399	12 432
Finansiering	375 513	375 584	376 744	357 221	1 231	1 160
Summa	2 000	-962	12 630	235	10 630	13 592

I prognosen särredovisades ej revision och fullmäktige.

Totalt redovisar nämnderna ett överskott om 9,4 mnkr jämfört med budget. Det kan jämföras med föregående år då nämnderna redovisade ett mindre överskott mot budget med +99 tkr. Kultur- och serviceutskottet samt socialutskottet redovisar största positiva avvikelserna med 4,3 mnkr respektive 2,3 mnkr.

I förvaltningsberättelsen redogörs samlat för nämndernas och utskottens respektive överskott under rubriken *Budgetavvikelse*. Förvaltningsberättelsen avslutas med

beskrivning av det framtida förväntade ekonomiska läget och Orsas möjligheter och utmaningar.

3.1.2. Balanskrav

Av KRL 4:3a framgår att förvaltningsberättelsen skall innehålla upplysningar om årets resultat efter balanskravsjusteringar, dels detta resultat med justering för förändring av resultatutjämningsreserven (balanskravsresultat).

Bedömning och iakttagelser

Vi instämmer i kommunens bedömning att balanskravet har uppfyllts för år 2015.

Avstämning av årets resultat enligt balanskravets bestämmelser har huvudsakligen skett enligt 4 kapitlet i kommunal redovisningslag och finns redogjort för i förvaltningsberättelsen, avsnitt *Balanskravsresultat*. Av redogörelsen lämnas upplysningar om årets resultat samt årets *balanskravsresultat*. Upplysning om *årets resultat efter balanskravsjusteringar* lämnas inte. I förvaltningsberättelsen görs dock hänvisning till tilläggsupplysningarna där samtliga resultatnivåer redovisas.

I enlighet med reglerna kring balanskravet, ska tidigare års eventuellt negativa resultat regleras och återställas under de närmast följande tre åren. Det kan konstateras att det inte finns något kvarstående underskott från tidigare år.

Resultatet enligt resultaträkningen uppgår till 12 630 tkr. Efter justering är *årets resultat efter balanskravsjusteringar* 12 630 tkr. Av balanskravutredningen framgår att reservering till medel till resultatutjämningsreserv föreslås med 5 038 tkr. *Årets balanskravsresultat* uppgår därmed till 7 592 tkr.

Vi konstaterar att kommunfullmäktige inte fattat beslut om riktlinjer för god ekonomisk hushållning för Orsa kommun, och ej heller riktlinjer för så kallad resultatutjämningsreserv. Vår uppfattning är att sådant beslut bör fattas före reservering kan ske.

3.1.3. God ekonomisk hushållning

Av KRL 4:5 framgår att förvaltningsberättelsen skall innehålla en utvärdering av om målen för en god ekonomisk hushållning har uppnåtts.

Bedömning och iakttagelser

I kommunallagen 8 kap 5 § framgår att fullmäktige skall besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Mål för god ekonomisk hushållning skall innehålla finansiella mål och verksamhetsmål som harmonierar över tid.

I den ursprungliga budgeten som upprättades av kommunstyrelsen och fastställdes av fullmäktige 2015-11-23 saknar vi ett tydligt beslut om riktlinjer för en god ekonomisk hushållning. I den reviderade budgeten som fastställdes av fullmäktige den 27 april 2016 ser vi heller inget ställningstagande kring riktlinjer för god

ekonomisk hushållning. I den nya budgeten fastställdes dock ett ekonomiskt resultatmål på 2 mnkr. I den ursprungliga budgeten var resultatmålet 4 mnkr.

I Kommunala redovisningslagen (KRL) 4 kap 5§ anges att förvaltningsberättelsen skall innehålla en utvärdering av om målen och riktlinjerna enligt 8 kap. 5 § andra stycket kommunallagen (1991:900) har uppnåtts och följts.

I förvaltningsberättelsen saknar vi en sådan samlad utvärdering. Det framgår inte om det finansiella målet harmonierar med de fastställda övergripande målen. Det innebär att vi inte kan uttala oss om verksamheten har bedrivits i enlighet med god ekonomisk hushållning. Däremot noterar vi att kommunens ekonomiska resultat överstiger budget med 10,6 mnkr. När det gäller underliggande ekonomiska mål är vår bedömning att den finansiella måluppfyllelsen är god. Fyra av fem fastställda mål uppnås.

Utifrån styrelsens åiterrapportering av de verksamhetsmål som redovisas i förvaltningsberättelsen är vår bedömning att uppfyllelsen är svag. Av 29 förvaltningsmål bedömer styrelsen att 8 uppnås, att 18 delvis uppnås och att 3 inte uppnås alls.

Vår samlade bedömning är därför att kommunen inte uppfyller kriterierna i kommunallagen om god ekonomisk hushållning.

3.1.3.1. Finansiella mål

I förvaltningsberättelsen, *Uppföljning av ekonomiska mål*, gör styrelsen en avstämning mot fem finansiella mål:

Redovisade mål i årsredovisningen	Budget 2015	Bokslut 2015	Styrelsens bedömning om målet klaras
Resultat	2,0 mnkr	12,6 mnkr	Ja
Förändring av eget kapital	1,2%	8,1%	Ja
Solditet, enligt blandmodellen	59%	54%	Bedömning lämnas ej. Kommentar och motivering lämnas dock.
Solditet, inklusive samtliga pensionsåtagande	-2,9%	-0,04%	Ja
Förändring likvida medel (mkr)	-6,4 mnkr	-2,5 mnkr	Ja

Redogörelsen avseende finansiella mål är omfattande med en utförlig beskrivning och resonemang kring av fullmäktige ursprungligt fastställda ekonomiska mål. I redogörelsen påtalas de under året förändrade förutsättningarna, såsom reviderad budget och försämrade skatteprognoser.

Vi instämmer i styrelsens bedömning att *resultatmålet*, *eget kapitalmålet*, *soliditetsmålet inklusive pensionsåtagande* och *likviditetsmålet* uppfylls för året 2015. Vi konstaterar att soliditet enligt blandmodellen inte uppfylls.

Vi konstaterar däremot att av fullmäktiges fastställda ekonomiska mål per 2014-03-31 inte kan följas upp, vilket också redogörs för i årsredovisningen. Samtidigt konstaterar vi att fastställd budget innehåller ett flertal mål där bland annat inte resultat i *procent av skatteintäkter- och bidragsintäkter* samt *förändring av nämndernas nettokostnader* följs upp. Vi anser det därför är av vikt att kommunstyrelsen fastställer vilka mål som avses att följas upp ur perspektivet god ekonomisk hushållning.

Vår bedömning är att den finansiella måluppfyllelsen är god.

3.1.3.2. Mål för verksamheten

Kommunfullmäktige fastställde år 2009 kommunens vision, värdegrund och övergripande målområden. Under 2013 beslutades om kommunal utvecklingsplan och nya målområden som har varit vägledande för verksamheten från 2015. Styrmodellen utgår från kommunens övergripande målområden:

- Tillväxt
- Ekonomi
- Medarbetare
- Livskvalitet och Samhällsservice

Förvaltningsberättelsen innehåller en uppföljning av nämndernas, utskottens och förvaltningarnas arbete inom de olika målområdena, där genomförda och pågående aktiviteter för att nå måluppfyllelsen kommenteras. För respektive förvaltningsmål lämnas en sammantagen måluppfyllnad samt för merparten beskrivning av mätvärde, utfall samt målnivå.

Vi konstaterar att av 29 förvaltningsmål bedömer styrelsen att 8 uppnås, att 18 delvis uppnås och att 3 inte uppnås alls.

Sammantaget är måluppfyllelsen, enligt vår bedömning, svag.

Vi konstaterar samtidigt att fullmäktige inte fastställt mål och målnivåer för verksamheten ur perspektivet god ekonomisk hushållning.

3.1.4. *Nämndernas redovisning av sitt uppdrag*

Av KL 3:15 framgår att nämnderna ska redovisa till fullmäktige hur de fullgjort sina uppdrag och fullmäktige beslutar om omfattningen av redovisningen och formerna för den.

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att nämndernas och utskottens redovisningar innehåller redovisning av utfallet av årets verksamhet i förhållande till fastställda mål och riktlinjer samt de föreskrifter som gäller för verksamheten.

Vi saknar dock redovisning av Hjälpmedelnsnämnden Dalarna, som är en gemensam nämnd för samtliga kommuner i Dalarna och landstinget Dalarna, med landstinget Dalarna som värdkommun.

Redovisningarna är utformade i enlighet med fullmäktiges anvisningar

Styrelsen, nämndernas och utskottens redovisning av sitt uppdrag ska enligt anvisningarna omfatta följande områden:

- Inledning
- Måluppfyllelse/förvaltningsmål
- Driftredovisning
- Investeringar
- Kommentar till ekonomiska redovisning
- Personalredovisning
- Framtiden

Måluppfyllelse avseende förvaltningsmål redovisas i förvaltningsberättelsen som en del av fullmäktiges målredovisning.

Vår bedömning är att redovisning sker i enlighet med fullmäktiges anvisningar och följer en enhetlig struktur, med undantag av att ingen beskrivning av årets investeringar lämnas för kommunstyrelsen och socialutskottet.

Redovisningarna ger en rättvisande bild av verksamhetens utfall i förhållande till fullmäktiges uppdrag inklusive graden av måluppfyllelse

Verksamhetsberättelserna ger en rättvisande bild av verksamhetens utfall i förhållande till fullmäktiges uppdrag. Under rubriken *Kommentar till ekonomiskt utfall* redovisas och beskrivs avvikelser mot tilldelad budget.

Årets verksamhet beskrivs avseende genomförda aktiviteter och framtida utmaningar. Inga nyckeltal för verksamheten redovisas däremot för verksamheterna. Uppfyllelse av förvaltningarnas mål lämnas som en del av förvaltningsberättelsen.

Det sker en analys av orsaker till redovisad budgetavvikelse och vilka genomförda åtgärder som gjorts

I verksamhetsberättelserna finns en redogörelse av respektive nämnds eller utskotts budgetavvikelse. Flera av nämnderna/utskotten anger som förklaring till den positiva avvikelsen mot budgeten att personalvakanser har varit bidragande.

3.2. Rättvisande räkenskaper

3.2.1. Resultaträkning

Av KRL 5:1 framgår form för uppställning samt att resultaträkningen skall redovisa samtliga intäkter och kostnader under räkenskapsåret.

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att resultaträkningen uppfyller KRL:s krav och i övrigt är upprättad i enlighet med god redovisningssed.

Vi bedömer att resultaträkningen i huvudsak ger en rättvisande bild av årets resultat. I årets utfall saknas dock intäkt avseende flyktingmedel med 1,2 mnkr.

Nedan redovisas resultaträkningens utfall jämfört med föregående år och prognos.

<i>Resultaträkning, tkr</i>	<i>Prognos 2015</i>	<i>Budget 2015</i>	<i>Utfall 2015</i>	<i>Utfall 2014</i>
Verksamhetens intäkter			93 632	84 265
Verksamhetens kostnader	-372 431	-371 110	-453 653	-445 566
Avskrivningar	-8 800	-7 800	-8 259	-6 900
Verksamhetens nettokostnader	-381 231	-378 910	-368 280	-368 201
Skatteintäkter	263 871	264 689	263 638	251 081
Generella statsbidrag	115 233	115 221	115 947	115 916
Summa skatter och statsbidrag	379 104	379 910	379 585	366 997
Finansiella intäkter	1 520	1 355	1 675	1 816
Finansiella kostnader	-355	-355	-350	-377
Årets resultat	-962	2 000	12 630	235

Årets resultat uppgår till 12,6 mnkr. Resultatet för 2014 uppgick till 0,2 mnkr, vilket gör att resultatutfallet för 2015 är en förbättring med + 12,4 (-3,6) mnkr jämfört med föregående år. Det redovisade resultatet har en positiv avvikelse mot reviderad budgeterat resultat (2,0 mnkr) med +10,6 (-3,3) mnkr. I jämförelsen med föregående år behöver beaktats att innevarande år ingår engångsintäkter för utbetalda AFA-premier med 3,6 mnkr.

Under december erhöll kommunen 15,4 mnkr i engångsersättning, så kallade flyktingmedel, vilka är att betrakta som ett generellt statsbidrag. Enligt god sed redovisas normalt generella statsbidrag enligt kontantprincipen, d.v.s. intäktsförs när dessa erhålls. Rådet för kommunal redovisning har med anledning av de utbetalda flyktingmedlen lämnat ett yttrande om redovisning. Av det framgår att periodisering över 13 månader för perioden december 2015 till december 2016 skall ske, med hänvisning till principen om innebörd före form. Alternativt om kommunen kan påvisa ökade kostnader år 2015 kan det vara aktuellt att intäktsförda en större andel år 2015. Orsa kommun har inte intäktsfört något av de erhållna medlen under år 2015 och avviker därmed från god redovisningssed. Resultatfelet om 1,2 mnkr bedöms ej som materiellt och vår bedömning är att räkenskaperna för år 2015 inte påverkas av detta.

De största avvikelserna eller förändringarna i jämförelse med föregående år kan förklaras av:

- Årets intäkter har ökat med 6,1 mnkr jämfört med föregående, då exkluderat intäkt från AFA. Bidrag har ökat med 10,8 mnkr (exkluderat intäkt från AFA), vilket framförallt förklaras av intäkter från Migrationsverket. Försäljningsintäkter, hyror och arrenden, försäljning av verksamhet och konsulttjänster samt försäljning av exploatering har minskat.
- Verksamhetens kostnader har ökat med 8,1 mnkr (12,1) mnkr jämfört med föregående vilket främst förklaras av ökade personalkostnader, dock har

pensionskostnader minskat. Köp av huvudverksamhet har minskat, liksom lämnade fastighetskostnader medan övriga kostnader har ökat.

- Verksamhetens nettokostnader har i jämförelse med år 2014 ökat med 0,1 (+12,9) mnkr vilket motsvarar en förändring med 0 (+3,6) %. Exkluderas engångsposter (AFA och exploatering) för respektive år är nettokostnadsökningen 2,4 (4,6) mnkr vilket motsvarar en ökning med 0,7 (1,3) %.
- Skatteintäkter och generella statsbidrag har ökat med 12,6 (9,5) mnkr jämfört med 2014, vilket motsvarar en ökning med 3,4 (2,6) %. Innevarande år innehåller även generella statsbidrag ersättning för kompensation nedsättning arbetsgivaravgifter för unga med 0,5 mnkr.
- Finansiella intäkter har minskat med 0,1 (-1,5) mnkr. Intäkt från borgensavgift har ökat medan ränteintäkter har minskat.
- Finansiella kostnader är i stort sett oförändrat. Kostnadsräntor för lån har minskat medan ränta för pensionsskultsberäkning har ökat.

3.2.2. Balansräkning

Av KRL 5:2 framgår att balansräkningen skall redovisa samtliga tillgångar, avsättningar och skulder samt eget kapital på balansdagen samt form för uppställning.

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att balansräkningen ger en rättvisande bild av tillgångar, avsättning, skulder och eget kapital.

Balansräkningen är uppställd enligt KRL och omfattar tillräckliga noter.

Bilagor och specifikationer till bokslutet finns i tillräcklig omfattning.

Materiella anläggningstillgångar (befintliga och nyinvesteringar) är komponentindelade, vilket är specifikt krav från 2014 enligt Rådet för kommunal redovisningsrekommendation 11.4.

Avsättningar för pensioner redovisas i enlighet med bestämmelserna i den kommunala redovisningslagen vilket medför att pensionsförmåner intjänade före år 1998 redovisas som en ansvarsförbindelse.

Kommunens exploateringsredovisning redovisas vid sidan av investeringsredovisningen. Som omsättningstillgång redovisas de tillgångar som är färdiga för avyttring (värderade till anskaffningsvärdet). Under året har inga exploaterings- tomter försålts. Tillgångar hänförliga till exploatering värderade till 7,2 (6,8) mnkr är aktiverade i kommunens balansräkning.

Vår bedömning är att tillgångarna, avsättningarna och skulderna existerar, är fullständigt redovisade, rätt periodiserade och har värderats enligt principerna i KRL.

Nedskrivning skedde år 2011 avseende mark, byggnader och tekniska anläggningar. Nedskrivningen har inte återförts och tilläggsupplysningarna avseende balansräkningen och materiella anläggningstillgångar bör kompletteras med upplysningar i enlighet med RKR 19 samt att det i notupplysningarna bör framgå ackumulerade nedskrivningar.

3.2.3. Kassaflödesanalys

Av KRL 7 framgår att i finansieringsanalysen skall kommunens finansiering och investeringar under räkenskapsåret redovisas.

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att kassaflödesanalysen redovisar kommunens finansiering och investeringar. Till kassaflödesanalysen finns en omfattande notapparat.

Vi bedömer att överensstämmelse finns med motsvarande uppgifter i övriga delar av årsredovisningen.

3.2.4. Sammanställd redovisning

Av KRL 8:2 att den sammanställda redovisningen skall innehålla resultat och balansräkning för de juridiska personer i vilka kommunen har ett betydande inflytande.

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att den sammanställda redovisningen ger en helhetsbild av kommunens ekonomiska ställning och åtaganden. Den sammanställda redovisningen ställs upp jämte kommunens räkenskaper och omfattar motsvarande noter som för kommunen. Konsolideringen av underliggande enheter har beskrivits på ett korrekt sätt och det framgår att kommunens redovisning har varit vägledande vid upprättande av den sammanställda redovisningen.

Vi bedömer vidare att konsolideringen omfattar de företag i vilka kommunen har ett betydande inflytande och beskrivs på ett korrekt sätt. Koncernens resultat år 2015 uppgår till 20,6 mnkr jämfört med föregående års resultat om 7,1 mnkr. Motivering lämnas av kommunstyrelsen i sin framställning att det föreligger varaktiga hinder att utöva kommunalt inflytande som skälet att ej konsolidera ägande i Oreälvens kraft AB trots att ägandet uppgår till över 20 %.

Jämfört med föregående år lämnas upplysningar om interna mellanhavanden inom koncernen, d.v.s. nivåerna för total intern försäljning, borgensavgifter och borgensåtagande. För en mer fullständiga upplysningar bör upplysningar om köp, fordringar och skulder lämnas i enlighet med Rådet för kommunal redovisnings rekommendation 8.2.

3.2.5. Tilläggsupplysningar

I årsredovisningen ska det lämnas tilläggsupplysningar i enlighet med KRL:s krav och i övrigt i enlighet med god redovisningssed.

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att årsredovisningens tilläggsupplysningar i huvudsak *uppfyller* KRL:s krav och i övrigt lämnas i enlighet med god redovisningssed, innebärande att:

- Tillämpade redovisningsprinciper beskriver varje särskild redovisningsprincip och eventuella förändringar av dessa som årsredovisningens intressenter måste känna till för att rätt förstå årsredovisningens innehåll.
- Viktiga uppgifter och poster i förvaltningsberättelse, resultat- och balansräkning samt kassaflödesrapport specificeras och preciseras i notupplysningar som krävs i KRL respektive RKR:s rekommendationer samt god redovisningssed i övrigt.

Följande rekommendationer har dock kommunen bland annat inte följts fullt ut:

Rekommendation	Följsamhet	Kommentar
RKR 7.1 Upplysningar om pensionsmedel och pensionsförpliktelser	Delvis	Upplysningarna i förvaltningsberättelsen bör kompletteras med uppgift om avsättning för pensioner, samt återlånade medel.
RKR 2.1 Särskild avstalspension och visstidspension	Delvis	Upplysningar ska lämnas om antal visstidsförordnanden för tjänstemän respektive politiker.
RKR 13.2 Redovisning av hyres- / leasingavtal	Delvis	
RKR 20 Finansiella tillgångar och skulder	Delvis	Upplysning om upplåningens förfallostruktur, genomsnittlig räntebidningstid och upplåningsränta för den sammanställda redovisningen bör lämnas.

2016-04-29

Helena Steffansson Carlsson
Projektledare

Hans Gässte
Uppdragsledare